

פנקס פפרות

סיפור על טקס פפרות מיוחד במינו



"Kapari" by Hendel Liberman

פעם, בערב שלפני יום כפור, אחד מחסידי הרבי אלימלך מליז'נסק בקש מן הרב שלו להרשות לו לראות כיצד הוא, רבי אלימלך, מקיים את מנהג פפרות.

"איך אני עושה פפרות?" חזר רבי אלימלך. "איך אתה עושה פפרות?"

"אני יהודי רגיל – אני עושה מה שכלם עושים. אני מחזיק את התרנגולת בידי אחת, את סדור התפלה בידי האחרת, ומדקלם את הטקסט, 'זו כפרתי, זו חליפתי, זו תמורתתי'.

"זה בדיוק מה שאני עושה", אמר רבי אלימלך. "אני מחזיק את התרנגול בידי אחת, את סדור התפלה בידי השנייה, ואומר את הטקסט. למעשה, אולי יש הבדל

מסיים בין הכפרות שלך לשלי: סביר שאתה מודא שהתרנגול שלך לבן, אך לי אין זה משנה: לבן, שחור, חום – תרנגול הוא תרנגול..."

אך החסיד התעקש שהכפרות של הרבי ודאי אינן ארוע רגיל. הוא הגיע לליז'נסק להתפלל עם הרבי בכל יום כפור כבר יותר מעשרים שנה, ותמיד רצה לראות את הרבי שלו ברגע חגיגי זה.

"אתה רוצה לראות מנהג פפרות בלתי רגיל?" אמר רבי אלימלך. "לך וראה כיצד משה בעל הפנדק עושה פפרות. זה יהיה לך מקור השראת הרבה יותר גדול מן הכפרות הרגילות שלי".

החסיד אתר את הפנדק של משה בצמת דרכים, כמה מילין מחוץ לליז'נסק ובקש להשאר שם ללון בלילה. "אני מצטער", אמר בעל הפנדק. "כפי שאתה רואה, זהו מקום קטן ואין לנו חדרים להשכיר. יש אכסניה במרחק קצר מכאן, במורד הכביש".

"אנא ממך", התחנן החסיד, "נסעתי כל היום ואני רוצה לנוח קצת. אני לא זקוק לחדר – רק אתכרבל בפנה לכמה שעות ואז אצא".

"בסדר", אמר משה. נסגר בקרוב ואז תוכל לישון קצת".

מקץ הרבה צעקות, הפצרות ואיומים, הצליח משה לדחף את לקוחותיו, האפרים השתייכים, אל מחוץ לדלת. הוא ערם בפנת החדר את הכסאות והשלחנות, והחדר, ששמש גם כחדרי המגורים של בעל הפנדק, היה מוכן ללילה. שעת חצות הלילה חלפה מזמן והתקרבה שעת הפצרות. החסיד, העטוף בשמיכתו מתחת לשלחו, העמיד פניו ישר, אך נשאר ער והמתין בחדר החשוף כשהוא נחוש בדעתו לא להפסיד דבר ממה שעתיד להתרחש.

לפני עלות השחר קם משה ממטתו, נטל את ידיו ואמר את ברכות השחר. "זמן לכפרות!" קרא בשקט לאשתו, כשהוא מקפיד שלא להעיר את ארחו. "ינטל, הביאי לי בבקשה את המחברת – היא על המדף שמעל האצטבה".

התישב משה על שרפרף קטן, הדליק נר והחל לקרוא ממחברתו, כשאינו מודע כלל לכך שארחו ה"ישן" ער לחלוטין ומתאמץ לשמע כל מלה. המחברת הייתה יומן שבו רשם את כל העברות שעשה בעל הפנדק במהלך השנה, כולל התאריך, הזמן והנסבות המדיקות. "חטאיו" היו די מתונים – אומר דבר רכילות יום אחד, האריך בשנה בבקרו של יום אחר ואחר לתפלה, שכח לתת מטבע לצדקה ביום אחר – אך לאחר שקרא משה את העמודים הראשונים, היו פניו שטופי דמעות. במשך יותר משעה קרא משה ובכה, עד שנסתימה קריאת הדף האחרון.

"ינטל", קרא שוב לאשתו, "הביאי לי את המחברת השניה".

גם זה היה יומן – ובו היו רשומים כל הצרות והפגעים שקרו לו במהלך השנה. ביום אחד הכה משה על ידי חבורת אפרים, ביום אחר נפל בנו למשכב; פעם, בעצומו של החורף, קפאה המשפחה במשך כמה לילות בשל מחסור בעצי הסקה. בפעם אחרת מתה פרתם ולא היה כל חלב בבית עד שחסכו מספיק רובלים כדי לקנות פרה אחרת.

משסים לקרא את הספר השני הרים בעל הפנדק את עיניו השמימה ואמר, "אתה רואה, אבי שבשמים, חטאתי נגדך. בשנה שעברה שבתתי בתשובה וקימתי מצוות, אך שוב ושוב נכנעתי ליצר הרע שלי. אבל גם בשנה שעברה התפללתי והתחננתי בפניך לשנה של בריאות ושגשוג, וסמכתי עליך שאכן יהיה זה כך.

"אבי היקר, היום ערב יום כפור, היום שבו כלם סולחים ונסלחים. בוא נשים את העבר מאחורינו. אני אקבל את צרותי ככפרה על חטאי, וגם אתה, ברחמיך, תעשה כך".

משה לקח את שתי המחברות בידיו, הרים אותן אל על, סובבן שלוש פעמים סביב ראשו ואמר: "זו כפרתי, זו חליפתי, זו תמורתתי". לאחר מכן זרק אותן לתוך אש האח הבוערת, שם הגחלים הלוחשות הפכו חיש מהר לאפר את העמודים מכתימי הדמעות.